

Svar på skriftligt spørgsmål om ordnande av yrkesundervisning och återkrav av studiestöd under den rådande coronavirusepidemin

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 191/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Emma Kari /gröna:

Vilka åtgärder har regeringen vidtagit för att säkerställa att studiestödet inte återkrävs av studerande vid yrkesläroanstalter på grund av försvagad studieförmåga, och

hur har yrkesläroanstalterna instruerats att fungera som stöd för de studerande eller vid anordnande av studier som inte kan eller som det inte är ändamålsenligt att genomföra som distansundervisning?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Enligt 5 b § i lagen om studiestöd ska studierna framskrida så att den tid under vilken den studerande bedriver studier inte väsentligt kommer att överskrida den stödtid som fastställts för studierna i fråga. I en utbildning som leder till yrkesexamen anses studierna således framskrida tillräckligt om den studerande kan bedömas slutföra sina studier inom en tid som med högst ett år överskrider den tid som studierna avses omfatta. Den studerande kan dock få stöd för en längre tid än den ordinarie tiden, om det inte är möjligt att avlägga examen enligt den planerade tidtabellen. Den studerande har rätt till studiestöd även om hans eller hennes studier inte har framskridit tillräckligt, om han eller hon anger ett godtagbart skäl till att studierna fördröjts. Ett godtagbart skäl kan vara att den studerande drabbats av sjukdom eller någon annan jämförbar omständighet som försvagar studieförmågan, att en nära anhörig drabbats av sjukdom eller att den studerande befinner sig i en svår livssituation eller något annat särskilt skäl som tillfälligt fördröjt hans eller hennes studier. I uppföljningen av framgången i studierna kan studiestödet dras in retroaktivt, om antalet studieprestationer varit synnerligen litet och det av omständigheterna framgår att den studerande inte ens haft för avsikt att studera på heltid. Återkrav av stöd är dock sällsynt, eftersom grunden är att den studerande inte ens har haft för avsikt att studera.

Uppföljningen av framgången i studierna har genomförts så att det är läroanstaltens uppgift att följa upp hur den studerandes studier framskrider och meddela FPA om otillräcklig studieframgång genom en övervakningsanmälan. Läroanstalten ska överväga när studieframgången är så bristfällig att det är motiverat att lämna in en övervakningsanmälan. Enligt uppgifter från FPA finns det endast några tiotal studerande på riksnivå i uppföljningen av studieframgången på andra stadiet och antalet övervakningsanmälningar har minskat under coronapandemin. I praktiken granskas framgången på basis av läroanstalternas övervakningsanmälningar från fall till fall vid FPA och med beaktande av bland annat i vilket skede den studerande befinner sig i. FPA skickar en begäran om utredning till studerande vars studier inte har framskridit tillräckligt. Genom att

besvara begäran om utredning kan den studerande förklara varför studierna framskrider långsamt samt lägga fram förslag om hur han eller hon ämnar uppnå den studieframgång som krävs i fortsättningen. Tidsfristen för att besvara begäran om utredning är i allmänhet två veckor. I begäran om utredning informeras den studerande om de uppgifter som läroanstalten meddelat samt om när stödet eventuellt kommer att dras in. Samtidigt ombeds den studerande lämna in en kopia av den studieplan som gjorts upp tillsammans med läroanstalten. Enligt FPA:s anvisningar är undantagssituationen till följd av coronapandemin en godtagbar orsak till otillräcklig studieframgång i uppföljningen. Den studerande behöver inte säga upp eller betala tillbaka studiestöd även om han eller hon inte uppnår tillräckliga studieprestationer på grund av undantagssituationen under coronapandemin. Utbetalningen av studiestöd kan således fortsätta även om studieprestationen inte har varit tillräcklig. Det är meningen att uppföljningen av studieframgången på andra stadiet ska utvecklas genom att utfärda närmare föreskrifter om bedömning av tillräcklig studieframgång genom förordning av statsrådet. I uppföljningen av studieframgången kunde man till exempel bättre än i nuläget beakta särdragen i olika studier på andra stadiet. Målet är att utfärda en förordning under detta år.

För varje studerande inom yrkesutbildningen upprättas i början av studierna en personlig utvecklingsplan för kunskandet (PUK), som ligger som grund till att studerande får den undervisning, handledning och annat stöd som de behöver, på ett sätt som är anpassat till varje studerandes målsättningar, förutsättningar och livssituation. I PUK planerar utbildningsanordnaren tillsammans med den studerande examensutbildningens innehåll och genomförande enligt examensgrunderna, dvs. hur, var och när den studerande skaffar sig den yrkesskicklighet som förutsätts i examensgrunderna. Utbildningsanordnaren ska planera den studerandes förvärvande av yrkesskicklighet med beaktande av den studerandes färdigheter och kompetensbehov samt de olika möjligheter och inlärningsmiljöer som lagstiftningen om yrkesutbildning erbjuder för att skaffa sig kompetens. Utbildningsanordnaren uppdaterar PUK vid behov under studietiden. Tillsammans med den studerande planeras och avtalas då eventuella förändringar vad gäller till exempel innehåll, tidpunkt och inlärningsmiljöer för förvärvandet av kompetens, och detta antecknas i den uppdaterade PUK. Förändringar som orsakas av coronapandemin beaktas genom att PUK uppdateras till behövliga delar och genom att till exempel det förändrade behovet av stöd och handledning beaktas.

Undervisnings- och kulturministeriet har i september 2020 beviljat anordnare av yrkesutbildning nästan 29 miljoner euro för att jämna ut effekterna av undantagsförhållandena till följd av coronapandemin. Tilläggsanslaget var avsett att användas särskilt för studiehandledning och stöd för studerande som avbrutit sina studier eller som löper risk att avbryta sina studier samt för studiehandledning och möjliggörande av yrkesprov för studerande som håller på att ta examen. Målet var att lindra de negativa effekterna på studieframgången och studerandenas välbefinnande till följd av undantagsförhållandena orsakade av coronapandemin. Anordnare av yrkesutbildning har kunnat använda tilläggsfinansieringen i bred utsträckning på många olika sätt, bland annat för att kartlägga situationen för svårt nåbara studerande under undantagsförhållandena, för närundervisning och handledning ordnad enligt de studerandes individuella situationer, för övrig handledning och övrigt stöd som de studerande behöver, vid behov genom multiprofessionellt samarbete och med det särskilda stödets urval av metoder, för studie- och yrkesvägledning särskilt för studerande som är i slutstadiet av sina studier, för uppdatering av de studerandes personliga kompetensutvecklingsplaner, för ordnande av ersättande utbildningsavtals- och läroavtalsplatser samt för att

möjliggöra sådana yrkesprov som inte kunnat genomföras, på arbetsplatser eller i läroanstaltens lärmiljöer. Med hjälp av tilläggsfinansieringen har stödåtgärderna kunnat fortsätta ännu under innevarande år.

Dessutom bereder undervisnings- och kulturministeriet just nu beslut om att i enlighet med den första tilläggsbudgetpropositionen för 2021 bevilja tilläggsfinansiering på 17,5 miljoner euro för yrkesutbildningen till anordnare av yrkesutbildning för nödvändiga stödåtgärder på grund av coronapandemin för att förebygga avbrytande av studierna, öka de studerandes välbefinnande och jämna ut kunskapsskillnaderna mellan de studerande samt säkerställa yrkeskunskapen hos dem som utexamineras. Avsikten är att den tilläggsfinansiering som beviljas 2021 för nödvändiga stödåtgärder till följd av coronapandemin ska riktas för att lindra i synnerhet problem som orsakas av långa perioder med distansundervisning.

Enligt huvudregeln i 52 § i lagen om yrkesutbildning ska kunnande påvisas, dvs. yrkesprov genomföras, genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser. I paragrafen har en temporär ändring gjorts som gäller 1.7.2020–31.7.2021. Den temporära ändringen gör det möjligt att under coronapandemin genomföra yrkesprov så att man i stället för att genomföra ett yrkesprov i en genuin arbetssituation och arbetsprocess kan genomföra det genom att utföra andra praktiska uppgifter som så väl som möjligt motsvarar en genuin arbetssituation eller arbetsprocess. Dessutom är det möjligt att vid behov komplettera det kunnande som visats i yrkesprovet genom bedömning av kunnandet på något annat sätt. Denna temporära ändring möjliggör framsteg i studierna och avläggande av examensdelar och examina under exceptionella förhållanden som orsakas av coronapandemin.

Helsingfors 19.4.2021

Forsknings- och kulturminister Annika Saarikko